

استنفورد جایزه‌اش را به یک کوهنورد داد

با اعلام برندگان جوایز سفرنامه‌نویسی ادوارد استنفورد ۲۰۲۳در انگلستان،سفرنامه‌برتر،سفرنامه‌برتر کودکان وبرنده جایزه‌استنفورد برای سهم برجسته در سفرنامه‌نویسی مشخص شدند. به‌نقل از وبگاه کتاب‌فروشی استنفورد، جایزه سفرنامه سال ادوارد استنفورد به سیلیوا واسکز لاوادو برای «در سایه کوه» رسید. لاوادو در این کتاب، سفر قهرمانانه‌اش به قله اورست با همراهی پنج زن دیگر را ثبت می‌کند که هرکدام در تلاش برای کنارآمدن با آسیب‌های شخصی‌شان هستند. داوران این کتاب را به‌عنوان «داستانی برجسته از مهربانی، فروتنی و قدرت» توصیف کردند. سیلیوا واسکز لاوادو، متولد۱۹۷۴، کوهنورد و کارآفرین آمریکایی است که بیش از هفت هفته بلند جهان را فتح کرده است. «آخرین سرزمین» اثر الکس بسکابی، «بالا، اثر اریکا فالتند، «پو» نوشته توبیاس جونز، «راه آرام به سوی تهران» اثر ریبه کا لای، «همراه با عشایر، اثر آلیس موریسون، «خانواده و بقیه دشمنانم» اثر ماری نوواکویچ و «از روی نقشه» نوشته شفیق مقجی، رقیبان کتاب لاوادو در فهرست نهایی نامزدهای دریافت جایزه ادوارد استنفورد بودند.

- جایزه استنفورد برای سهم برجسته در سفرنامه نویسی

تونی ویلر برای سهم برجسته‌اش در سفرنامه‌نویسی، برنده جایزه ادوارد استنفورد شد. او از بنیان‌گذاران لولنی پلنت (بزرگ‌ترین انتشارات راهنمای سفر در جهان) است که اکنون پنجاهمین سال فعالیتش را پشت سر می‌گذارد. تونی و همسرش مورین، نخستین کتاب لولنی پلنت (سیاره تنها) را پس از یک سفر پیاده و ارزان از لندن به سراسر آسیا و استرالیا در دهه ۷۰میلادی، در پارکینگ خانه‌شان در سیدنی نوشتند. این کتاب، راهنمایی درباره‌راه‌ورسم سفر و جهانگردی ارزان است. پنج دهه بعد، بیش از ۱۴۵ میلیون نسخه از این کتاب راهنما به یازده زبان مختلف فروخته شده است.

- جایزه سفرنامه کودکان

جایزه سفرنامه‌نویسی برای کودک به «نهنگ گم‌شده» نوشته هانا گلداهدا شد. این کتاب داستانی درباره‌ارتباط بین یک پسر ونهنگ است. این کتاب توسط لوی پینفولد، برنده مدال کیت گرینوی و تصویرگر برخی جلدهای «هری پاتر»، تصویرگری شده است. سفرنامه کودکان را فیببی اسمیت ودواین فیلدز و گروهی از جوانان داوری می‌کنند. این تیم هر سال گروهی از نوجوانان محروم را به مقاصد کلیدی در سراسر کره‌زمین می‌برد. این نوجوانان پیش از سفر با مشارکت در طرح‌های زیست‌محیطی، حفاظت از محیط‌زیست و کار در جوامع محلی‌شان، هزینه سفر را پرداخت خواهند کرد. جایزه ادوارد استنفورد برای سفرنامه‌نویسی و نوشته‌های مربوط به سفر، به نام بنیان‌گذار کتاب‌فروشی استنفورد لندن در سال ۱۸۵۳ است. این کتاب‌فروشی، ویژه کتاب‌ها و راهنماهای سفر، سفرنامه، نقشه و… است. استنفورد همچنین نویسنده‌ای است که بیش از یک قرن پیش کتاب «راهنمای سفر استنفورد» را منتشر کرد. استنفورد در سال ۱۹۰۴ درگذشت.

کتاب روز

درون اردوگاه‌های چین به روایت بایلر

دارن بایلر انسان‌شناس و نویسنده آمریکایی است. او استادیار مطالعات بین‌الملل در دانشگاه سایمون فریزر است. بایلر درباره اویغورها در چین تخصص دارد و درباره سرکوب مداوم این گروه قومی در چین، مانند اردوگاه‌های زندان سین کیانگ، نوشته است. بایلر دارای کارشناسی تاریخ و روزنامه‌نگاری تصویری از دانشگاه ایالتی کنت. کارشناسی ارشد در مطالعات آسیای شرقی از دانشگاه کلمبیا و دکترا در انسان‌شناسی اجتماعی فرهنگی از دانشگاه واشنگتن است.

در معرفی این کتاب آمده است: سال‌هاست که منطقه وسیعی در شمال غرب چین بستر انواع جدیدی از خشونت حکومتی و استعمار است و بیش از یک و نیم میلیون مسلمان اویغور در اردوگاه‌های اقامت اجباری و کارخانه‌های مربوط به این اردوگاه‌ها ناپدید شده‌اند. درن بایلر، از متخصصان پیشتان جامعه اویغورها و سامانه‌های نظارتی چین، با اتکا به ساعت‌ها مصاحبه با نجات‌یافتگان این اردوگاه‌ها، هزاران سند دولتی و بیش از یک دهه پژوهش نشان می‌دهد که چگونه شبکه گسترده‌ای از فناوری شرکت‌های خصوصی-تخصیص چهره، صدا و داده‌های تلفن‌های همراه- به حکومت و شرکت‌ها این امکان را داده است که میلیون‌ها اویغور را به سبب فعالیت‌های دینی و فرهنگی‌شان وارد فهرست سیاه کنند. آن‌ها بازداشتی‌ها را به اتهام «جرم‌های پیشاپوقوع» که گاهی صرفاً شامل نصب اپلیکیشن‌های شبکه‌های اجتماعی است، برای «آموزش»

به اردوگاه‌ها می‌فرستند و مجبورشان می‌کنند دولت چین را بستانند، اسلام را انکار و خانواده‌ها هایشان را تقبیح کنند و در کارخانه‌های مربوط به اردوگاه‌ها رایگان یا در ازای دستمزدی بسیار اندک کار کنند.. انتشارات «ققنوس» این کتاب را در ۱۶۸ صفحه به قیمت ۶۵ هزار تومان منتشر و روانه بازار نشر کرده است.

زین‌تقدیر

علیرضا حیدری |مدرس ویراستاری

چنان‌که در روز گذشته نوشتیم، بایدبین غلط املایی و رسم الخطی تفاوت قائل شد. در حالت املایی ما فقط یک حالت درست داریم؛ ولی در رسم الخط ممکن است دو حالت نوشتاری داشته باشیم که یکی درست‌تر است. مانند هیئت و هیأت که صورت درست‌تر فارسی شده‌آن «هیئت» است. فرهنگستان زبان و ادب فارسی هم این‌شیوه را پیشنهاد کرده است. در برخی فاصله‌گذاری‌ها نیز چنین است، مانند: سیاست‌گذاری و سیاست‌گذاری.

#زین-قندپارسی

ششمین شب شعر «سپندوار» در مشهد برگزار شد

سرزنده‌تر از صبح خراسان بدرخشی



نگار: محمد حسن علوانی/شهرآر

وقت است از آن گونه که تاریخ‌نویسان در وصف تو مبهوت بمانند، بمانی ایران سراسر غزل و عشق و حماسه امیدکه دور از تب ترفند بمانی پرشورتر از قبل بجوشی و ببالی در سایه الطاف خداوند بمانی خانم اعظم صباغ، دیگر شاعر ملی حاضر در این مراسم، ابیاتی درباره رهبر معظم انقلاب برای حضار خواند: اندیشه یک قیام را می‌بینم یک غیرت در نیام را می‌بینم لا حول و لا قوة الا بالله در چهره‌تان امام را می‌بینم گفتی که بصیرت است درمان همه پند تو چراغ راه ایمان همه ای رهبر ازاده سلامت بادا مهر تو نهاده شوق در جان همه ازجمله شاعران حاضر در این مراسم که محمودجواد شرافت اجرای آن را برعهده داشت، می‌توان به مصطفی محدثی خراسانی، میلاد عرفان‌پور، محمود اکرامی‌فر، سیدمحمدجوادشرافت‌وافشین علاؤفاطمه نانی‌زاد، احمدقفانی، فائزه زرافشان، اعظم صباغ‌خور، مجید نظافت‌یزدی، رضا رجبی (رجا)، سیده‌کبری بلخی، سیدمسلم موسوی، محمدجواد منوچهری، غلامرضا منوچهری دهرسخی، راضیه رجایی، زینب حسامی، روح...، راوی نیا، محمد مهدی ناصری، سیدناصر فضائی، مجتبی ابوالقاسمی، ابوالقاسم جلیلیان مصلحی و سیدمهدی موسوی اشاره کرد.

- منویات رهبری راهگشای عبور از فتنه‌های کشور

افشین علا، شاعر برجسته کشوری، در ادامه ابراز کرد: امسال تلخی‌های بسیاری را شاهد بودیم که به برکت رهبر معظم انقلاب که در امتداد ولایت علی‌بن ابیطالب^(ع) هستند، از این مسیر عبور کردیم. مردم ایران نیز همیشه عاشقانه پیرو رهبر معظم انقلاب هستند. عارف وارسته‌ای یک‌بار نصیحتی به من کرد و گفت هیچ‌گاه در جریان و مسیر پی‌قرار نگیر که رویاروی این بزرگوار باشی. این شاعر برجسته کشوری ادامه داد: محبت این بزرگوار و نایب برحق امام‌زمان^(عج) در دل تک‌تک ماست. این بزرگوار زمانی که همه از صهیونیست و حکام غرب می‌ترسیدند، یک‌تنه در برابر استکبار ایستادند. در بخشی از این مراسم، محمود اکرامی‌فر از شاعران برجسته کشوری، یکی از اشعارش در وصف ایران را برای حضار قرائت کرد:

ایران! پر از آئینه و لیخند بمانی

همسایه خورشید چو «الوند» بمانی

سرزنده‌تر از صبح خراسان بدرخشی

شاداب‌تر از «سبب سمرقند» بمانی

در سایه اسلیمی مردان حماسی‌ت

بشکوه‌تر از روح «دماونده» بمانی

گفتند ترا مرز گهرخیز و هنرخیز

وقت است از آن گونه که «گفتند» بمانی

وقت است که «کارون» بشوی، راه بیفتی

وقت است که سرشار چو «اروند» بمانی

در گیر سخن‌های نه‌چندان خوش و ناخوش

سرگرم خودت، تا کی و تا چند بمانی؟

در بخشی از این مراسم، مصطفی محدثی خراسانی، از شاعران استان، یکی از اشعارش را در پاسخ به شعر «یاران خراسانی» رهبر معظم انقلاب برای حضار خواند: چون بانگ اذان بر لب هم‌خوانی مایی / ای پیر که مجموع پریشانی مایی یعقوب که می‌رفت به ما پیرهنی داد می‌گفت که تو یوسف کنعانی مایی تو داغ‌تر از داغی و ما دردتر از درد تو آینه دیده بارانی مایی با دست شهیدی که به تو عشق عطا کرد پیمان ابوالفضل مسلمانی مایی هر روز حماسه به لب تفته میدان هر شب غزل خلوت عرفانی مایی آغاز پرافشانی گل در سحری سبز پایان شب سربه‌گریبانی مایی پا بر سرگردون زدی و باز هم از مهر پایند غزل‌های خراسانی مایی

- یادی از شاعران درگذشته

گفتنی است در حاشیه برگزاری این مراسم، از مقام دوازده شخصیت فرهنگ و ادبیات درگذشته شامل محمدرضا حکیمی، سیدرضا مؤید خراسانی، سیدمحسن مصطفی‌زاده، محمود اکبرزاده، جلیل فخراپی، شهاب ملت‌خواه، جمیله کراماتی، سیدحامد حسینی‌راوش، نعمت...، منصوریان‌فره، احمد حمیدزاده عطار، سیدمهدی شهیدزاده و محمد ابراهیمی مجاور نیز قدردانی شد و یادو خاطره‌آن‌ها گرمی داشته شد.

- بیعت شاعرانه با رهبر معظم انقلاب

حجت‌الاسلام والمسلمین علی عدالتی مجد، رئیس ستاد مردمی برگزاری شب شعر «سپندوار»، گفت: ششمین شب شعر مردمی «سپندوار» برای استقبال و بیعت شاعرانه با رهبر معظم انقلاب، با دعوت از جمعی از شاعران استان خراسان رضوی و سراسر کشور و جمعی از شعرای افغانستانی برگزار می‌شود.

وی افزود: شب‌های شعر «سپندوار» در استقبال از سفر رهبر معظم انقلاب به مشهد و در سال ۱۳۸۹ آغاز شد و امسال پس از چند سال وقفه به دلیل مسائلی ازجمله شیوع کرونا، این شب شعر دوباره برگزار می‌شود. وی افزود: شعرادر این برنامه، بهترین ابراز احساسات خود را در قالب شعر و ادبیات ارائه می‌کنند و این، استقبال و بیعت شاعرانه‌ای است که به رهبر معظم انقلاب داشته‌اند.

- خراسان خطه‌ای شاعر پرور

محمد حسین‌زاده، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان خراسان رضوی، نیز در حاشیه برگزاری این مراسم، ضمن تقدیر از برگزارکنندگان این شب شعر مردمی خاطرنشان کرد: استان خراسان رضوی و مشهد همواره از مهم‌ترین نقاط شاعر پرور بوده است و بسیاری از بزرگان شعر و ادب از این خطه برخاسته‌اند.

وی افزود: شاعران با زبان گویای شعر، همواره در جامعه نقش آفرین بوده‌اند و در این شب شعر نیز آن چنان‌که شایسته است، استقبالی شاعرانه از سفر رهبر معظم انقلاب به مشهد داشته‌اند.

وحید حسینی

برخی رخدادهای چنان جایگاه و اهمیتی می‌یابند که در حافظه تاریخ ملت‌ها ثبت می‌شوند. ملی‌شدن صنعت نفت ایران یکی

از این رخدادهاست که نه تنها به گاهشمارهای خورشیدی راه پیدا کرده، بلکه شایستگی‌اش به اندازه‌ای است که سال‌گردش ۲۹ اسفند، یک روز ملی و تعطیل رسمی است. سال ۱۳۳۲ در چنین روزی هم‌ستگی مردمی میان گروه‌های فکری و سیاسی گوناگون کشورمان -به‌ویژه با رویکردهای مذهبی و ملی- دست استعمار انگلیس را از نفت ایران کوتاه کرد. ادبیات داستانی به‌عنوان یکی از نمونه‌های فرهنگی جوامع، از کنار رخدادهای کارساز و ارجمند به‌سادگی نمی‌گذرد، ازاین‌رو سالروز ملی‌شدن صنعت نفت نیز به داستان‌ها راه پیدا کرد. برخی از این رمان‌ها و داستان‌های کوتاه به تأثیر نفت، این ثروت خدادادی مردم ایران، به زندگی شهروندان می‌پردازد و برخی پیامدهای کودتای ۲۸ مرداد- که واکنش دشمنان ملت به واقعه ملی‌شدن نفت بود- و شکست نهضت ملی ایرانیان را روایت می‌کنند. در این مطلب، نگاهی گذرا می‌اندازیم به نمونه‌هایی از این آثار ادبیات فارسی.

- نفت و فلاکت جنوب

احمد محمود داستان کوتاه معروفی دارد به‌نام «شهر کوچک ما» که مسئله نفت در تاروپود آن تنیده است. این اثر در مجموعه داستان «پس‌ک بومی» چاپ‌شده در سال ۱۳۵۰- منتشر شد. ماجرا به استخراج نفت و راه‌اندازی شرکتی در یک شهر جنوبی مربوط می‌شود که زندگی اهالی را دستخوش دگرگونی می‌سازد.

داستان از زبان پسرچپه‌ای از طبقات فرودست روایت می‌شود و از خلال گفته‌های او آنچه به سر شخصیت‌های اثر و محیط زندگی و طبیعت پیرامونشان می‌آید، تصویر می‌شود. نخلستان را با تبر نابود می‌کنند و آسیانه پرندگان و خانه‌های مردم ویران می‌شود و بلوا به پا می‌شود و اعتراض بالا می‌گیرد و کسی کشته و دیگری دستگیر می‌شود و فلاکت فزونی می‌یابد.

محمود در رمان «همسایه‌ها» که سال ۱۳۵۳ امکان انتشارش را

داستان نفت

نگاهی به جلوه‌های ملی‌شدن صنعت نفت ایران در داستان نویسی فارسی



فداییان اسلام با هدایت سیدمجتبی نواب صفوی، بیگانگان رانده شدند و صنعت نفت ایران ملی شد. اما اجانب ساکت و منفعل ننشستند و این بار هم‌گرایی میان سلطنت‌طلبان و استعمار پیر و جوان -انگلستان و آمریکا- و ارادل و اوایش -سرلشکر فضل‌ا... زاهدی، شعبان جعفری (معروف به شعبان بی‌مخ) و...- و تفرقه متحدان ملی و مذهبی، شکست نهضت ملی ایرانیان را رقم زد.

دوران دیگری آغاز شد که شاه جوان با اتکا به زور و خودکامگی و تحمیل خفکان وضعیت را برای آزاداندیشان سخت کرد.

در ادبیات، هزارگانه‌ی داستان‌هایی نوشته‌شد که اگرچه مستقیم از نفت و ماجراهایش نمی‌گفت، پوشیده و به رمز و اشاره تبعات کودتا را بازگو می‌کرد. بهرام صادقی با برخی داستان‌های مجموعه داستان «سنگر و ققمقه‌های خالی» -که سال ۱۳۴۹ چاپ شد- وضعیت‌هایی مملو از شکست و ناامیدی و پوچی و تلخ‌کامی آفرید. مشایه همین

وضعیت‌ها و فضاهای منفی را در آثاری از محمود اعتمادزاده (با نام مستعار م.ا به‌آذین و داستان کوتاه «وسوسه») و جلال آل احمد (کتاب «مدیر مدرسه») و هرمز شهدادی (رمان «شب هول») و حتی نصرت رحمانی شاعر (که داستان گونه «مردی که در غبار گم شد» را نوشت) و نویسندگانی دیگر می‌توان رصد کرد.

سرانجام... اتفاقات مهم تاریخی در کشورهای صاحب ادبیات بارها دستمایه خلق داستان و فیلم و نمایش شده است و می‌شود و لابد خواهد شد. انقلاب کبیر فرانسه و دو جنگ جهانی که آلمان و متحدانش راه انداختند و انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ روسیه را در نظر بگیرید، بعید است به‌آسانی بتوان شمار آثار متعدد ادبی و هنری‌ای را که بر واپه‌ان آفریده و تولید شده دریافت.

اما به‌نظر می‌رسد در ایران واقعه بزرگ ملی‌شدن صنعت نفت چنان‌که باید مورد توجه قرار نگرفته است. جای آن ندارد که نویسندگان داستان و رمان فارسی به این خوراک فکری و ادبی و تاریخی جذاب و پرمایه توجهی ویژه کنند؟

*در نگارش این مطلب از منابعی چون نگاهی

ببازتاب ملی‌شدن صنعت نفت در ادبیات معاصر، مهسا کلاتکی، خبرگزاری کتاب

ایران (ایبنا)، ۲، بازتاب کودتای مرداد ۱۳۳۲ اثر

ادبیات داستانی ایران، انوش صالحی، فصلنامه گفتگو، شماره ۸۹، شهریور ۱۴۰۰، سرزوش

تلخ‌محتوم احمدیو الفتخی مجله آنگاه شماره چهاردهم، بهار ۱۴۰۰، بهره‌برده‌شده‌است.